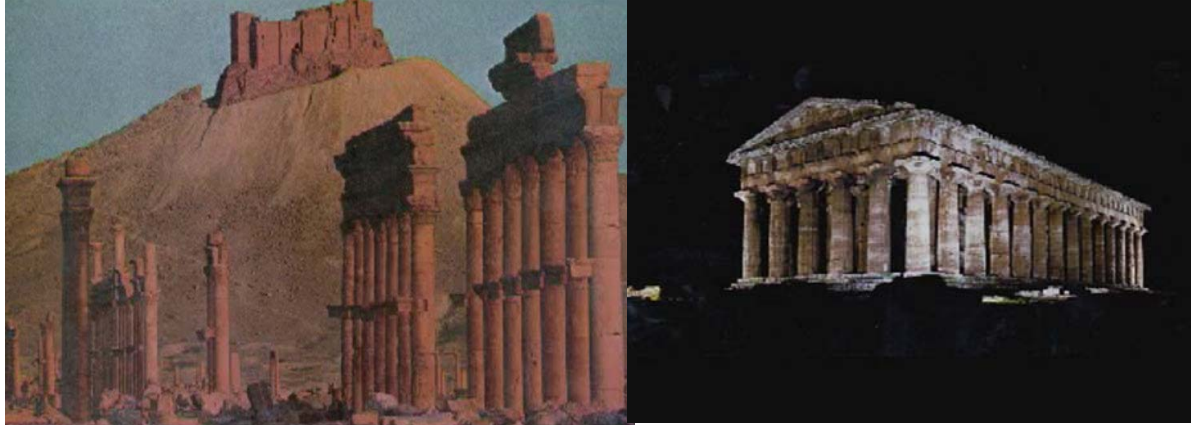

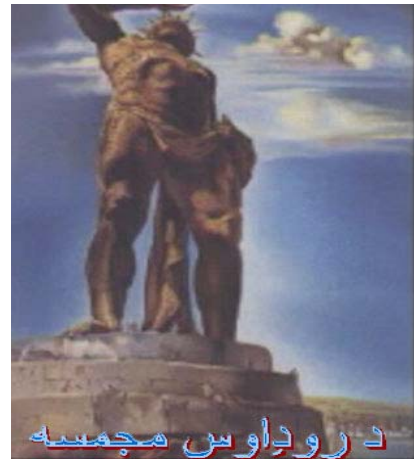
د هېخچا د واکمنۍ گدی پر مستند فلم لنډه کتنه

دریمه برخه

بیا هم لا تر اوسه په دې اړوند کولای شوی د معمارۍ له نور عجایبو لکه د بابل خورند بڼونه ، د مدیترانې ستر سمندري فانوس ، د رود اوس مجسمه او یا د اتلانسیس له ورک شوي ښاره نوم واخلو چې یوازې د مدیترانې د سیمو په افسانو کې یې له ځانه بې ژبې او نه لیدل کېدونکې نخښې پرې ایښي دي.

د مزدکونو او د معمارۍ د پاتې شونو دغو رغنده نخښو ته یواز او یوازې هغه ولسونه او پرگني په درنښت گوري ددغو آثارو د اغیزو په سیمو کې ژوند کوي ، مور به ډیر لږ لیدلي یا اوریدلي وي چې د یوې سیمې پرگني او ولسونه دې ددغو آثارو نخښې د خپلو فرهنگي او تکنیکي لاسبریو او د تمدن د ټینګښت د لامل په توګه په نورو ومني او یا دې د هغو په اړه د تاریخي گومانونو او انګیرنو په دند کې نه ډوبیږي

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

خو په دې لړکي له یوې نه منونکي او غیر معمولي استثناً سره هم مخامخ کیږو. د ایران په پینځوس کیلومتري کې د شیراز شمال ته د [رحمت] د غره په لمنه کې د تخت جمشید په نامه د تخت خای یو لوی ډگر یو لوی ډگر دی چې ډیرې ستاینې مو په اړه یې اوریدلي دي.

موزیک [۳ ثانیې]

۲ ویاند

پارسه یا د جمشید تخت

موزیک ۳ ثانیې

د لرغوني نړي د معماريو مرغلره

موزیک ۳ ثانیې

دلته یو وخت د لمر تر خلا لاندې بډای ترینه بنا پروت وو.

موزیک

۳ ویاند

د لمانځنو په دغه مرکز کې د ایران د نړیوالې سترواکۍ تر ټولو مهمې لمانځنې او جشنونه د کال په لومړۍ یعنې د وري د میاشتې په لومړۍ تر سره کیدل ، دلته به د ایران د ساتراپیو یا له هغو ایالاتو او هیوادونو څخه استازي را ټولیدل چې د سترواکۍ بنسټ یې داریوش ایښودلی وو. استازو له خان سره بیلابیلې ډالۍ او سوغاتونه درلودل. لکه گرانیه ډبرې او سره زر ، د سرو زرو او د لاجوردو له ډبرې جوړ جامونه او ښکلي څاروي یا ژوي. دلته به له یونانیانو نیولې ، تر مصریانو ، له بابلیانو نیولې تر هندوانو ټول را ټولیدل.

موزیک ۴ ثانیې

۴ ویاند

هر چاته که اجازه ور کول کېدله نو د ننوتنگ له پورې په ختلو وروسته به یوې لویې چوټرې ته را رسیده او هک پک به و درید. میلمه به لا وختي له یو ښیرازي دښتې را تیر شوی وو او د داسې چوټرې پر سر به ودرید چې له ځمکې څخه ۱۴ متره لوړه وه. دغه لویه چوټره له بې سارو او ښکلو مانیو ډکه وه.

۵ ویاند

زه اوس د سلو سنتو یا د صدستون په مانۍ کې یم چې د جوړولو چارې یې خشایار شاه را پیل او زوی یې اَرْدشیر پای ته و رسولې. دا د تخت جمشید له مانیو څخه یوه تر ټولو ښکلي مانۍ ده ، سل سنتي ؛ هر کتار کې لس سنتي

موزیک

۴ ویاند

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
د لیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

هر څوک چې د آدانا له پوريو پورته را ته ، نو د ماني د پرتمينې بنکلا په اغيزو کې به ډوب شو. دلته به له داسې ډبرينو ستونو سره مخامخ شو چې هره يوي يې ۲۰ متره لوړه وه ، زره به يې په کلکه په درزېډو سو. هغوی به له لويو څلورڅنډيزو دروازو تير شول ، دروازې هره څلورڅنډيزه د سرو او سپينو زرو په پسونو بنکلي شوه ، اتلس متره پلي وي له دروازو په تيريدلو به اصلي تالار ته ننوتل.

موزیک ۲ ثانيه

په ماني کې دننه ميلمانه د پرتمين چاپيريال په افسانوي بنکلا کې ډوب ول ، د ماني غولې په رنگ رنگ غاليو پوبنل شوی وو. د ديوال پسونو د ماني پرتمينه بنکلا لا بنکلي کړي وه.

[موزیک ۲ ثانيي]

ميلمه به پورته پراخ چت ته کتل چې په ډيرې بنکلا ، رنگ او پسونل شوی وو

[موزیک ۲ ثانيي]

ميلمه کولای شي هلته ليري د تالار په وروستي گوټ کې د پاچاهي پر گدی ناست پاچا وويني ، لمانځنه لا وختي د عوامو خلکو پر مخ پرانيستل شوي وه.

[موزیک ۲ ثانيي]

۳ وياند

رېنتيا چې ډيره پرتمينه ننداره وه. د سترواکي له هره گوټه راغلي استازي به له دغو پوريو څخه په تيريدا د پرتميني ماني پر درشل پښه کښيښودله او خپلي راورل شوي ډالي به يې په ډير درنښت پاچاته وړاندي کړي. د هر پلاوي لارښوونه به يوه پارسي يا [مادي] اشراف کوله. له هغه وروسته به د پاچا حضور ته ور و پيژندل شول او هغوی به خپل سوغات پاچا ته وړاندي کړل. بيا به د نو روز لمانځنه او د نوي کال مراسم پيل شول. مراسم به د غوايي او زمري په جنگولو پيل شول. دا په دې مانا وه چې نوي کال په خپل راتگ سره زور کال پای ته رساوه.

دغه وو د تخت جمشيد پرتم

ناصر پورپيرار: له هر څه مخکې اجازه راکړئ پرته له دې چې د لاسوندونو او دلایلو ډگر ته ننوځم تاسوته د يوي سريزي په توگه ډاگيزه کړم چې د تخت جمشيد طرح په ټوليز ډول د ناپشپرو شويو مانيو يوه ټولگه ده چې د جورښت کار يې په ټوليز ډول له ډيرشو په سلو کې زيات پرمخ نه دی تللی ، خو زه غواړم دا ووايم سره له دې چې ددغې ټولگې ځمکنی پسرور خورا زيات دی ، له يو سلو ډيرش زره مترمربعي څخه زيات ؛ ټول کار د ودانې جوړولو په نهو ځايونو کې په يوه وخت کې پرمخ روان وو ؛ که د تخت جمشيد د جوړولو ټول کار بشپړ شوی هم و منو ، او دا و منو چې په پام کې نيول شوي نقشي پلي او پانگه هم ورباندې لگيدلي خو بيا هم تخت جمشيد په نړۍ کې د موندل شويو آثارو په پرتله چې لرغونتوب يې له تخت جمشيد څخه ډير لرغونی دی يوه نا څيزه ټولگه ده او دومره د پاملرنې وړ نه ده. د بيلگې په ډول که د غواړو تخت جمشيد د مصر له آثارو سره پرتله کړو نو د معمارۍ د ارزښت له اړخه هېڅ د پرتلي او ارزښت وړ نه دی ، ټول تخت جمشيد د مصر د مزدکونو له يوي ستني سره برابرې نه شي کولای. يا د مصر له اهرامو سره يې په هېڅ ډول نه شو پرتله کولای. يا په مصر کې د ابوالهول اسفنگس^۱ په نړۍ کې له بل اسفنگس سره د پرتلي وړ نه دی ، د تخت جمشيد دوه دري دانې ناپشپره اسفنگسونه خو پر ځای پرېرېده. په همدې ډول د معمارۍ هغه آثار چې په سويل ختيځه آسيا کې دي سړی هک پک کوي او د هغوی پر وړاندي تخت جمشيد له اړه د يادولو وړ نه دی ، يا په هند کې ، يا ان په يونان کې . پام مو دی؟

په دې توگه په بين النهرين د [سلوکي] د آثارو پاتې شوني ، په اردن ، شام ، لبنان او ان په تورکيه کې ؛ دغه آثار هم د خپلي بنکلا ، څه د شمير ، څه د انځورگري او څه هم د کار سيمي له اړخه د چا خبره د منلو وړ نه دي. خو په

^۱ Sphinx

ستر اسطوره يي هيکلونه چې مصري هنرمندانو را پيل کړل او يوناني هنرمندانو د هغو له مخې مجسمې جوړې کړې. ابوالهول يا ابوالا هوال په لرغوني مصر او يونان کې د يوه ناپيژندل شوي زوي نوم دی چې د زمري په بڼه کې په مجسمه ورته بڼه ورکړل شوی ده ، سر يې د نجلی دی. مصريانو دا دپوهې الهه بلله او سرونه به يې ورته ټيټول. د ابوالهول اسفنگس په شگو کې پټ دی يوازی ټټر او سر يې دباندې راوتلی دی.

خوایشینی چې د ایرانیانو په غوړونو کې ورڅخول شوي چې په نړۍ کې تخت جمشید له هېڅ شي سره د پرتلي وړ نه دی. تاسو ولاړ سئ د چین دیوال وگورئ چې یوه کوشنۍ برخه یې له ټول تخت جمشید سره نه شي پرتله کیدای. دا هغه آثار دي چې له انساني انگیرني پورته بلل کیدای شي. دغه آثار ټول بشپړ شوي دي ، ورڅخه گټه اخیستل شوي او خپل ټینګښت یې د تاریخ پر پاڼو په زباد رسولي دی. دا وه د تخت جمشید په اړه یوه خبره ، بله خبره دا چې تخت جمشید د ایلامی د خښتو او خټو پر یوې زقورې جور شوی دی په دې مانا مخکې له دې چې هخامنشیان تخت جمشید ونیسي دا د ایلامی مزدکونو یوه بشپړه ټولگه وه ، دا د گټې اخیستلو لپاره چمتو یوه زقوره وه او ورڅخه گټه اخیستل کیدله. ددغې زقورې یوه برخه لومړنیو هخامنشیانو یعنی د داریوش او د هغه د زوی خشایارشا د واکمنۍ پر مهال و نړوله او د هغه پر ځای یې په څو ځایونو کې د ودانۍ جوړولو کارونه را پیل کړل او د یوې پېښې د رامنځته کیدلو له امله چې وروسته به ورته نغوته وکړو د ودانۍ جوړولو ټولې چارې په تپه و دریدلې ، په دې مانا چې د تخت جمشید د د ودانیو د جوړولو چارې په هماغه لومړۍ پیلامۍ کې په تپه و دریدلې او تر نن ورځې پورې هماغسې نیمگړې پاتې دي .... په بله وینا هغه څه چې تاسو نن په تخت جمشید کې گورئ کټ مټ هغه څه دي چې ۲۴۸۰ کاله وړاندې په خپل حال پاتې شوي ول.

نور بیا

یادونه:

د فلم د لیدلو لپاره د تحلیل د څانگې کېښې خواته د تلویزیون های افغاني تر کرکې لاندې د آگ او تی وی د مستندو فلمونو په برخه کې و گورئ!

د پاڼو شمیره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکنې د لیکنیزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ